

סקירה כלכלית

חבר על ידי: סטפני ספולבדה (Stefany Sepulveda), ראש המחלקה
המסחרית, שגרירות ישראל בבוגוטה, קולומביה

עודכן בתאריך: מאי 2011

שגרירות ישראל בקולומביה

<http://bogota.mfa.gov.il>

economia@bogota.mfa.gov.il

טלפון: 14 75 327 (57 1)

1. רקע כללי

מיקום

- דרום אמריקה הצפון-מערבית
- מקווי מים: תעלת פנמה מצפון-מערב, הים הקריבי מצפון, והאוקיינוס השקט ממערב
- מדינות גובלות: פנמה מצפון-מערב (לאורך תעלת פנמה), ונצואלה ממערב, אקוודור ופרו מדרום וברזיל מדרום-מזרח

עיר הבירה

- בוגוטה (Bogotá, Distrito Capital)

שפה

- ספרדית (לאומית)

מטבע

- פזו קולומביאני (COP)
- המרה: 519,85 פזו קולומביאני \approx 1 ש"ח (נכון ל-12/2011)
- המרה: 1.947,50 פזו קולומביאני \approx 1 דולר ארה"ב (נכון ל-12/2011)

מידע גיאוגרפי

- 1,141,748 קמ"ר
- 8.8% מים

מידע דמוגרפי

- גילאי 0-14: 28.9%
- גילאי 15-64: 65.4%
- גילאי +65: 5.6%
- גיל חציוני: 29.4 (הערכה לשנת 2010)
- אוכלוסייה עירונית: 75% מכלל האוכלוסייה (הערכה לשנת 2009)
- תוחלת חיים בלידה: 74,55 שנה
- דת:
 - 90% קתולים רומיים
 - 10% אחר

אוכלוסייה

- 44,205,293 (הערכה ל-4/2010)
- 42,888,592 (מפקד תושבים לשנת 2005)
- האוכלוסייה השלישית בגודלה באמריקה הלטינית, אחרי ברזיל ומקסיקו (2009)
- 74% עירונית ו-26% כפרית

משטר

- רפובליקה נשיאותית
- נשיא: חואן מנואל סנטוס (Juan Manuel Santos) מתאריך 7 באוגוסט 2010. נשיא קולומביה הוא ראש המדינה וראש הממשלה
- בכפוף לנשיא מכהנים סגן הנשיא ומועצת שרים
- בחירות: הנשיא נבחר אחת ל-4 שנים עם אפשרות לכהן בתפקיד למשך שתי תקופות כהונה לכל היותר
- מחלקות מנהליות: קולומביה מחולקת ל-32 מחוזות + מחוז ראשי אחד, המחולקים אף הם לרשויות מקומיות

2. מידע כלכלי

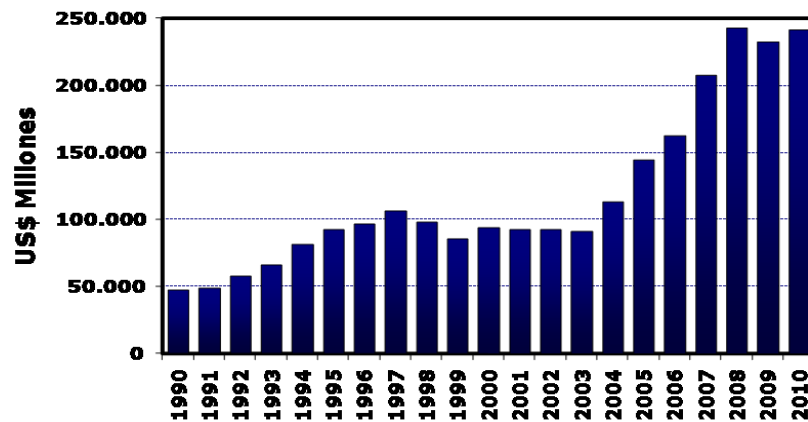
לקולומביה כלכלה קפיטליסטית ומונחית-שוק, אשר חוותה צמיחה קבועה לאורך העשור האחרון. זוהי הכלכלה הרביעית בגודלה באמריקה הלטינית אחרי ארגנטינה, ברזיל ומקסיקו.

כאחת הכלכלות היציבות ביותר בדרום אמריקה, קולומביה ממשיכה את המעבר שלה לקראת חופש כלכלי גדול יותר. שיפורים בתחום היזמות כמו גם הפתיחות בתחום המסחר וההשקעות הובילו לצמיחה כלכלית קבועה. רפורמות שהונהגו לאחרונה התמקדו בשיפור הרגולציה ועידודו של מגזר פרטי חזק.

המשבר הכלכלי הגלובלי הביא להאטה בקצה הצמיחה הכלכלית של קולומביה בשנת 2008. עם זאת, קולומביה נהנית מאקלים ידידותי להשקעה זרה ישירה ומשיתוף פעולה מסחרי גבוה עם שותפים בינלאומיים שונים. התמ"ג, שער החליפין הרשמי, לשנת 2009 היה 397.579 מיליון דולר ארה"ב וסימן את קולומביה כאחת הכלכלות בעלות הרווחים הגולמיים הגבוהים ביותר בעולם.

ממשלתו הנוכחית של חואן מנואל סנטוס מתכננת ליצור 2.5 מיליון משרות חדשות, בתקווה שהכלכלה לשנת 2011 תצמח ב-6%.

הגרפים הבאים מציגים את הדינמיקה של התמ"ג בקולומביה משנת 1990 עד היום. ניתן לראות גם את המדדים הכלכליים השונים.

FUENTES: DANE, Cuentas Nacionales

בשנת 2010 צמחה הכלכלה הקולומביאנית ב-4.3% ועלתה על כל ציפיות השוק. עד סוף שנת 2011 צפוי התמ"ג לעלות ב-6% הודות לתפקוד התעשייתי המוצלח, למסחר, לבנייה ולהתאוששות החקלאות.

ברבעון הראשון של 2011 נרשמה צמיחה כלכלית של 5%.

אבטלה ואינפלציה

apertura económica ("פתיחות כלכלית"). המדיניות הליברליסטית של פתיחות כלכלית שקדמה ל-1999 הביאה לאבטלה ולעוני נרחבים בכל המדינה.

אולם, בשנת 2002, החלה האבטלה במגמת ירידה. בשנת 2004, שיעור האבטלה העירונית היה 15.4%, וברבעון השלישי של 2006 הוא עמד על 12.8%. שיעור האבטלה הכוללת של קולומביה לשנת 2008 היה 11.3% והציב אותה במקום ה-132 הנמוך ביותר בעולם. כיום, עומד שיעור האבטלה על 9% והוא הנמוך ביותר מזה 10 שנים.

בסך הכול, קולומביה לא התאוששה לחלוטין מן המיתון הקודם והנוכחי. בשנת 2005, דוח ש-49.2% מהאוכלוסייה הייתה מתחת לקו העוני.

שיעור האינפלציה של קולומביה בשנת 2010 היה גבוה יותר ב-3.17% מן השיעור שנרשם בשנת 2009 ועלה ב-1.17% עקב עליית מחירי שירותי הבריאות, המזון והדיור.

תוצרת חקלאית וענפי החקלאות

כ-27% משטח האדמה הכולל של קולומביה (1,138,914,000 דונם) הוא אדמה חקלאית, שרובה מצויה באזורים גבוהים של האקלים הממוזג.

התוצרת החקלאית העיקרית של קולומביה הינה קפה (יצרנית הקפה השנייה בגודלה בעולם), פרחים גזומים, בננות, אורז, טבק, תירס, קנה-סוכר, קקאו, שעועית, זרעי שמן, סיבים טבעיים (fique), סוכר חום (panela), מוצרי יער וחסילונים.

הפוליטיקה והמדיניות החקלאית בקולומביה נקבעת על ידי משרד החקלאות ופיתוח הכפר.

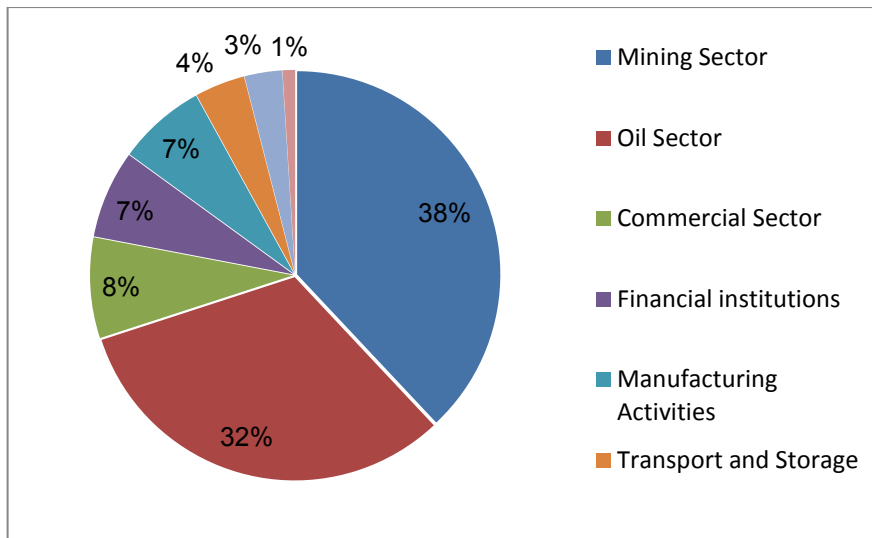
המגוון התעשייתי של קולומביה מתפרש בעיקר על פני ארבעה מרכזי תעשייה באזורים שונים של המדינה: בוגוטה (מרכז), מדיין Medellin (צפון-מערב), קאלי Cali (דרום-מערב) וברנקייה Barranquilla (צפון).

פירוט מגזרי התעשייה

מגזרי התעשייה הגדולים ביותר של קולומביה הינם טקסטיל, עיבוד מזון, חומרים פטרוכימיים, כלי טיס, אלקטרוניקה, הלבשה והנעלה (לבני נשים ומוצרי עור), משקאות, כימיקלים, צמנט, מוצרי יער (עצים טרופיים קשים, אורן, אקליפטוס) ומינרלים (זהב, פחם, ברקת).

בנוסף לכך, לקולומביה יש אספקה 'בריאה' של מינרלים ומשאבי אנרגיה. למשל, מרבצי הפחם שלה הם הגדולים ביותר באמריקה הלטינית ומקורות החשמל ההידראולי הם השניים בגודלם אחרי ברזיל. כמו כן, לקולומביה יש כמויות ניכרות של כסף, ניקל, זהב, פלטינה וברקת. מאז 2004, הייתה קולומביה "יצואנית אנרגיה נטו" בקרב מקבילותיה באמריקה הלטינית כגון אקוודור, פרו, ונצואלה ופנמה.

תרשימים וגרפים רלוונטיים של פירוט המגזרים בכלכלת קולומביה ניתן למצוא להלן:

הממשלה החליטה להתמקד בשתי מטרות: הראשונה הייתה לתמרץ ולתגבר את תחומי הכלכלה שכבר זוהו, כגון: ענף התקשורת הגרפית, אנרגיה חשמלית הקשורה למוצרים ולשירותים, חלקי חילוף לרכב, טקסטיל, עיצוב בגדים ואופנה, תעשיות ממתקי הקקאו והשוקולד וכן ענף המשק החי. המטרה השנייה הייתה לתמרץ ולפתח תחומי כלכלה חדשים כגון תוכנה וענפי הטכנולוגיה, שירותי צד שלישי, קוסמטיקה וחומרי ניקוי, תיירות רפואית, גידול חסילונים ותעשיות השמן והשומן.

יצוא יבוא

בשנת 2009, ייצאה קולומביה סחורות בהיקף של כ-32.853 דולר ודורגה במקום ה-59 הגבוה ביותר בעולם לאותה שנה. הסחורות הקולומביאניות המבוקשות ביותר על ידי הקהילה הבינלאומית הן: נפט, קפה, פחם, ניקל, ברקת, ביגוד, בננות ופרחים גזומים. שותפות היצוא הגדולות ביותר של קולומביה בשנת 2009 היו: ארצות הברית (38%), ונצואלה (16.2%) ואקוודור (4%).

בשנת 2009, ייבאה קולומביה סחורות בהיקף של 37.56 מיליארד דולר ודורגה במקום ה-58 הגבוה ביותר בעולם לאותה שנה. סחורות היבוא המבוקשות ביותר על ידי קולומביה היו ציוד תעשייתי, ציוד תחבורה, מוצרי צריכה, כימיקלים, מוצרי נייר, דלקים וחשמל. שותפות היבוא הגדולות ביותר של קולומביה בשנת 2009 היו: ארצות הברית (29.2%), סין (11.5%), מקסיקו (7.9%) וברזיל (5.9%).

3. מסחר

בשנת 2008, דיווחה קולומביה על עודף סחר של 0.97 מיליארד דולר, הודות לסחורות העשירות שלה. מלבד ארצות הברית, שותפי הסחר העיקריים של קולומביה הם האיחוד האירופאי, יפן, ונצואלה ומדינות האנדים. המדינות החברות בקהילת הרי האנדים הן נכון להיום בוליביה, קולומביה, אקוודור ופרו; האומות השותפות הן ארגנטינה, ברזיל, פרגוואי, אורוגוואי וצ'ילה; והאומות המשקיפות הן מקסיקו ופנמה.

בימים אלה, אכפה קולומביה שלושה הסכמי סחר חופשי עם צ'ילה, פנמה, אל סלבדור, גוואטמלה והונדורס. יתר על כן, קולומביה היא חברה בארגוני סחר רבים, לרבות: קהילת הרי האנדים, קבוצת G-3 (קולומביה ומקסיקו הן החברות הנוכחיות, היות שונצואלה עזבה מאז), קהילת האיים הקריביים (CARICOM), קולומביה היא אחת משבע האומות

המשקיפות), וארגון הסחר העולמי (WTO). הסכם קידום הסחר ארצות הברית-קולומביה אושרר לאחרונה על ידי הקונגרס האמריקני. ביחס לארצות הברית, קולומביה הייתה שוק היצוא החמישי בגודלו באמריקה הלטינית בשנת 2000. הסכם קידום הסחר מרחיב את הטבות הסחר ותעריף המכס המועדף לכ-99% מן הסחורות של קולומביה.

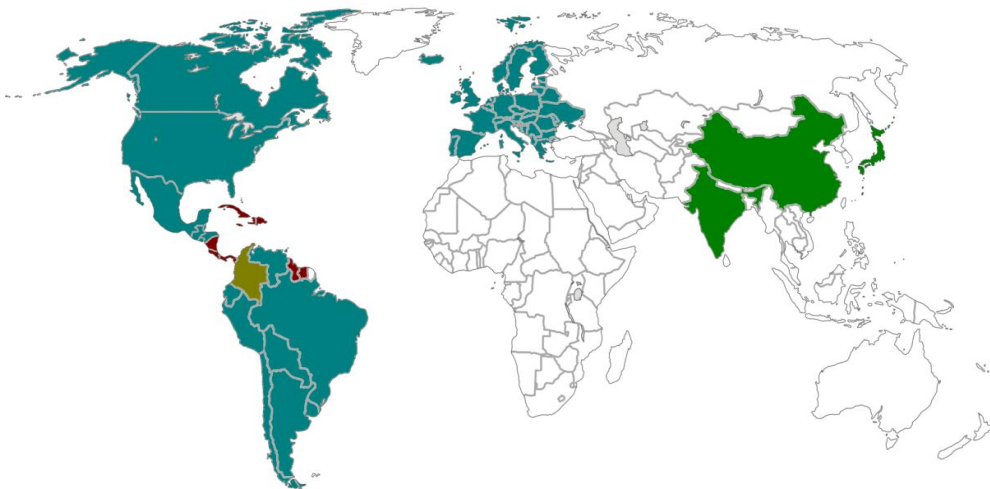
על פי השירות המסחרי של ארצות הברית, הסכמי ההתחברות המסחרית האחרים של קולומביה מקצים 97% מן הפריטים בתעריף המכס הקולומביאני (על פי השיטה ההרמונית לסיווג טובין) לרשימת היבוא החופשי. יחד עם קהילת הרי האנדים, קולומביה מטילה תעריף חיצוני משותף של 5 עד 20 אחוזים על ערך ה-CIF (מחיר ביטוח והובלה) של המשלוחים. כמו כן, קולומביה מטילה מס ערך מוסף לאומי, שערכו הוא 16% מה-CIF, על משלוחים רגילים.

אנציקלופדיית האומות (Encyclopedia of the Nations) מסבירה את ארבע רמות התעריף של כלכלת קולומביה וקהילת הרי האנדים הרחבה יותר: 5% לחומרי גלם, מוצרי ביניים ומוצרי הון שאינם מיוצרים בקולומביה; 10% ו-15% לסחורות המשתייכות לקטגוריה הראשונה אך מיוצרות בקולומביה; 20% למוצרי צריכה מוגמרים; ו-35% למכונות ומותרות אחרות. בנוגע למכונות, על אף שהמע"מ הלאומי הוא 16%, מס המכירות על מכונות נע בטווח של בין 16 לבין 60 אחוזים. עם זאת, יש חסמים לא-מכסיים לסחר בחלקי עופות, אבקת חלב, חיטה ומוצרים חקלאיים נוספים; בשנת 1999, שיעורי התעריף לסחורות אלו הגיעו עד כדי 119%.

בנוסף, דו"ח של Proexport Colombia משנת 2006 מציין את הסכמי המכס המועדף עם ארצות הברית באמצעות ה-ATPDEA (החוק לקידום סחר ומלחמה בסמים של מדינות האנדים), ועם האיחוד האירופאי באמצעות ה-SGP (שיטת ההעדפה המוכללת) של מדינות האנדים.

התרחבות היצוא וסחר החוץ של קולומביה בשנת 2010 הגיעה ל-24.3% ואילו התרחבות היבוא הגיעה ל-17.2%.

בתרשים שלהלן: המדינות בכחול הן המדינות עמן יש כיום הסכמי סחר. עם המדינות בירוק יש הסכמי השקעות ועם המדינות באדום - הסכמים בהיקף חלקי (נכון למאי 2011)

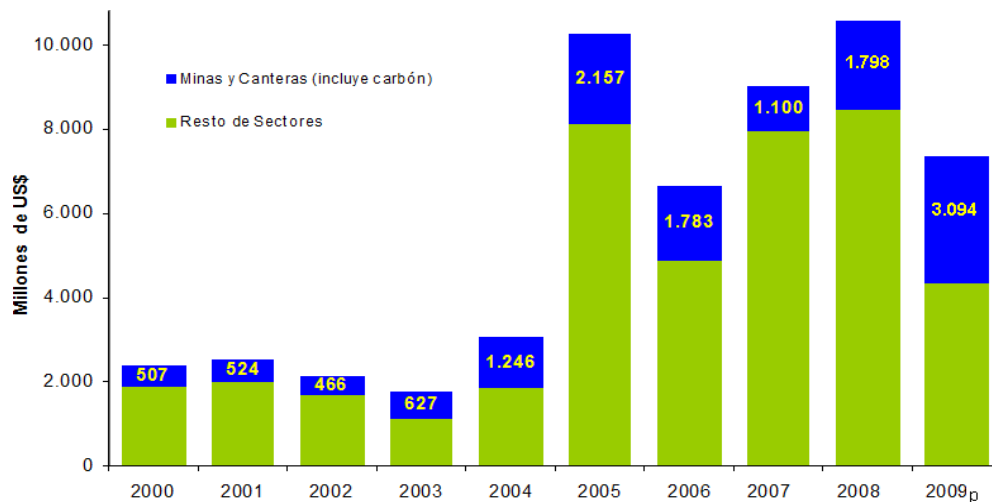

4. השקעה זרה ישירה

בשנות ה-90 המוקדמות של המאה ה-20, קולומביה החלה להעביר חוקים כדי לעודד השקעה זרה ישירה (FDI) כמעט בכל ענפי הכלכלה – למעט הגנה, ביטחון לאומי, פסולת מסוכנת ונדל"ן. על מנת לקדם את המטרה הזאת נוסדה *ColInvertir*, שהתפתחה והפכה לאחר מכן ל-*Proexport Colombia*. עד סוף 1997, סייעה *ColInvertir* להכניס למדינה השקעה זרה ישירה בהיקף של 11.2 מיליארד דולר. ארצות הברית היוותה כ-38% ממספר זה, כאשר העניין הרב ביותר התבטא בנפט, גז טבעי, פחם, כימיקלים וענפי ייצור.

דו"ח של ECLAC משנת 2006 ציין את ההשקעה הזרה הישירה כמנוע העיקרי לצמיחה כלכלית, שחוזק הודות לשערי הריבית הנמוכים, פרויקטים של תשתיות ציבוריות והתרחבות האשראי. בשנת 2009 בלבד, ההשקעה במגזר הציבורי עלתה ב-18% ואילו ההשקעה במגזר הפרטי עלתה ב-30%. בשנת 2006, העלו הנתונים הללו את ההשקעה הזרה הישירה הכוללת כאחוז מהתמ"ג לשיעור של 25%.

בגרף שלהלן ניתן לראות את המגזר הכלכלי, שנכון להיום, מביא בחשבון את ההשקעה הזרה הגדולה. ניתן להעריך את המגזר הכלכלי, שלמעשה מביא בחשבון את ההשקעה הזרה הגדולה.

אתגרים

למרות ההצלחות הרבות שנחלה קולומביה בשנות ה-2000, היא ניצבת כיום בפני אתגרים רבים שעשויים להשפיע על האקלים העסקי שלה. למשל, קולומביה היא היצרנית המובילה בעולם של קוקאין, שהינו סם לא חוקי, כאשר בשנת 2007 עובד שטח בהיקף של 1,670,000 דונם – עלייה של 6% על פני השנה הקודמת. מלבד קוקאין, קולומביה מייצרת שלא כחוק אופיום וקנביס. קולומביה מספקת קוקאין לרובם המכריע של השווקים הבינלאומיים.

מנתחי השוק הפיננסי מודאגים גם מהגירעון הממשלתי של קולומביה, ההולך וגדל, עם חוב כאחוז מהתמ"ג של כ-5%. בתגובה, מנסה ממשלת קולומביה ליישם מדיניות פיסקלית פעילה, עם יוזמות שהוצעו כגון רפורמה במס וציות מלא במסגרת הפיסקלית לטווח הבינוני.

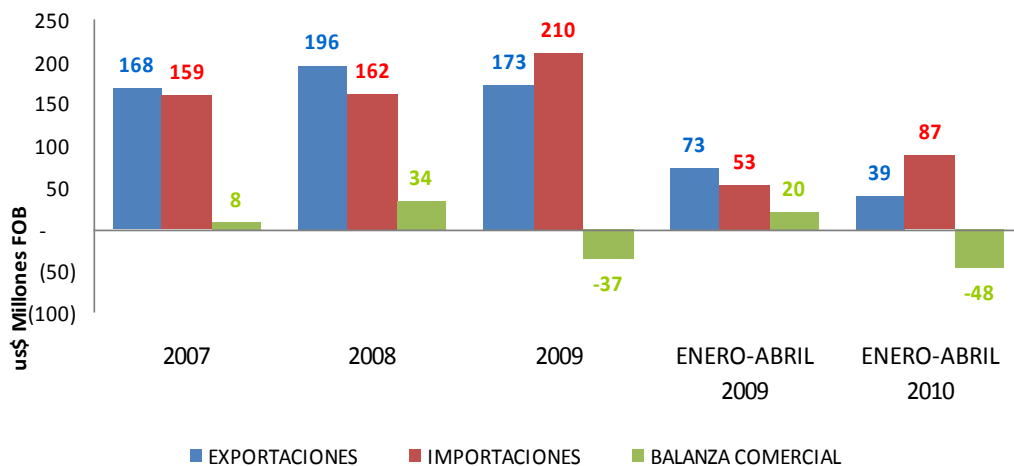
5. יחסים עם ישראל

היחסים הדיפלומטיים בין קולומביה ובין ישראל, שהתבססו זמן קצר לאחר הקמת ישראל בשנת 1948, גדלו באופן דרמטי עם החתימה על הסכם הסחר ושיתוף הפעולה הכלכלי בין שתי האומות בשנת 1986. ההסכם העניק מעמד מועדף ותעריפי מכס מועדפים לטובין שמקורם מאחת משתי האומות עם הגעתם לאומה השנייה וייסד משלחות מסחריות בין הצדדים להסכם. בדצמבר 2007, חתמה ישראל על הסכם סחר חופשי עם מרקוסור (Mercosur), שבו קולומביה היא חברה שותפה. ישראל היא האומה היחידה מלבד דרום אמריקה שחתמה על הסכם כזה עם מרקוסור. ההסכם אושר על ידי ישראל בנובמבר 2009.

הנוכחות המסחרית של ישראל בקולומביה משולבת במידה רבה בענפי המכונות והכימיקלים. בהשוואה לכך, הנוכחות המסחרית של קולומביה בישראל קשורה באופן כמעט בלעדי למגזר התעשייתי של מוצרי מינרלים.

אמריקה הלטינית הפכה לאזור אטרקטיבי יותר ויותר לחדירת השוק הזר, הודות לצמיחה הכלכלית המהירה בחלקים רבים של דרום אמריקה. על אף שהיא ממוקמת כה רחוק מישראל, ניתן לראות את חיבתה של קולומביה להשקעה זרה ישירה כאינדיקטור חיובי להתרחבות מסחרית ישראלית נוספת. כיום, לישראל יש משלחת כלכלית אחת בדרום אמריקה (סאו פאולו, ברזיל) והיא מעסיקה נציגים מקומיים כממוני סחר בשגרירות ישראל בבוגוטה, וניתן לראות בשוק הקולומביאני דרך להמשיך ולצמוח מבחינה מסחרית ביבשת דרום אמריקה.

בשנת 2008, המסחר בין ישראל ובין קולומביה הגיע ל-576.11 מיליון דולר – ירידה של 35.8% לעומת הנתון שנרשם בשנת 2007, 700.11 מיליון דולר. כמו כן, בשנת 2008, 95% מהיצוא הקולומביאני לישראל היה במגזר התעשייתי של מוצרי מינרלים. לעומת זאת, 47% מהיצוא הישראלי לקולומביה היה בתעשיית המכונות.

בשנת 2009 חלה ירידה של 49.09% בהיקף היצוא הקולומביאני לישראל ועלייה של 4.37% בהיקף היצוא הישראלי לקולומביה. הסחר בין ישראל ובין קולומביה הגיע להיקף של

כ-379.972 מיליון דולר, כאשר היקף היצוא הקולומביאני הגיע ל-210.373 מיליון דולר – ותרם לקולומביה עודף סחר בהיקף של 40.373 מיליון דולר לאותה תקופה.

על פי הלשכה הישראלית לסטטיסטיקה, המסחר של ישראל עם קולומביה רשם שתי נקודות חשובות: בשנת 2010 הירידה שנרשמה ביצוא הייתה פחות מ-25.2% ובסכום כולל של 127.4 מיליון דולר ארה"ב. ביבוא נרשמה ירידה של 10%.

ברבעון הראשון של 2011, גרף היבוא רווח ברוטו של 4 מיליון דולר לעומת 2 מיליון דולר ב-2010 והיצוא עמד על כ-19 מיליון דולר לעומת 35 מיליון דולר ב-2010. הנתונים הללו אינם כוללים יהלומים.

לישראל יש יותר מ-160 חברות וסניפים בקולומביה. חברות אלו מייצגות את התעשיות החקלאיות, את המגזר הטכנולוגי וכן את תעשיות הקוסמטיקה והפרמצבטיקה, בין היתר.

ישראל היא שותף הסחר המשמעותי ביותר של קולומביה במזרח התיכון. יותר מ-80% מהסחורות המיובאות על ידי ישראל מקולומביה כוללות בין היתר: פחם, קפה, הנעלה ופולטיק.

בנוסף, ישראל מייצאת לקולומביה: כלי נשק, תעשייה בסיסית, מערכות השקיה, זרעים לשתילה, טכנולוגיה, טל-קומוניקציות ועוד.

בדצמבר 2011, במהלך כנס השרים האחראים על ה-WTO הכריזו שרי התעשייה והמסחר של ישראל וקולומביה על כוונתם לפתוח בשיחות לקידום הסכם אזור סחר חופשי בין המדינות. במרץ 2012 יחלו השיחות.

סיכום

קולומביה נהנית מיציבות פוליטית יחסית מאז שהחליטה ממשלת Uribe על דה-רגולציה של הכלכלה. אחרי הממשלה שנבחרה לא מכבר של הנשיא סנטוס, אקלים העסקים וההשקעות ממשיך להיות חיובי. הנשיא סנטוס התמקד בשיפור וחיזוק המדיניות שהתבססה מאז 2002.

נכון להיום, יש 4 עמודי תווך אשר יאפשרו לכלכלת קולומביה להמשיך את צמיחתה היציבה: הראשון הוא התפתחות ההון האנושי, השני הוא נורמטיביות ורגולציה, השלישי הוא חיזוק התעשייה ו"אחרון חביב" – חיזוק תשתיות המדינה. הממשל של הנשיא סנטוס (חואן מנואל סאנטוס) הדגיש 5 קטרים לעידוד הצמיחה הכלכלית במדינה: מכרות, חקלאות, תשתיות, בנייה וחדשנות.

בשנים האחרונות, קולומביה חוותה שיפור מקרו-כלכלי ניכר, ביטחון פנים ויציבות של חברות. בעקבות זאת, המדדים החברתיים התפתחו באופן דרמטי.

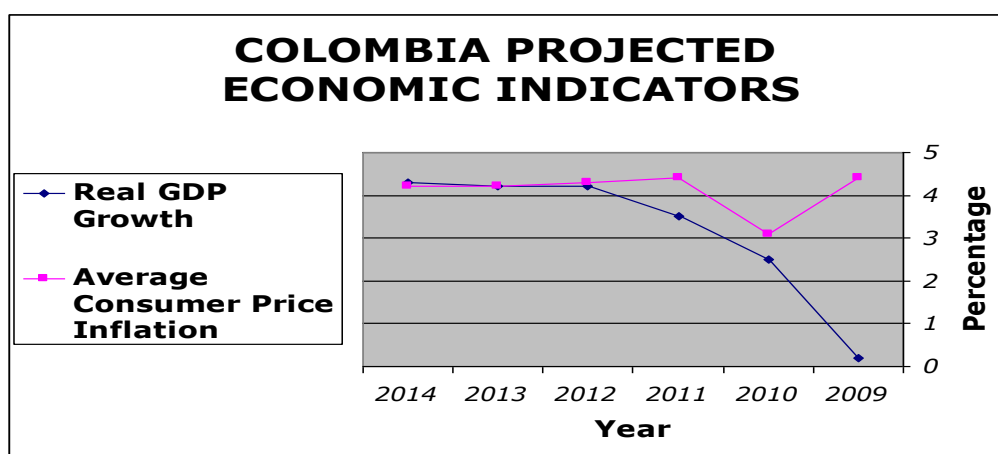
היעד של ממשלת קולומביה הוא לייצר תנאים חיוביים להשקעה זרה ומקומית. קולומביה הגיעה לצמיחה מבנית יציבה המבוססת על העלייה בשיעור ההשקעות וברמת הפרודוקטיביות.

בנוסף לחברותה בארגוני סחר ולחתימתה על הסכמי סחר חופשי, שואפת קולומביה להמשיך ולהשתלב בכלכלה הגלובלית באמצעות הסכמי אזור חופשי (FTA) חדשים עם קנדה, איגוד הסחר החופשי האירופאי (שוויץ, נורבגיה, איסלנד, ליכטנשטיין) והאיחוד האירופאי.

התחזיות הכלכליות של קולומביה הן חזקות ומבטיחות. לאור העובדה שרוב העולם צפוי להתאושש מהמשבר הנוכחי בשנת 2010, קולומביה תהיה יציבה דיה כדי למלא תפקיד בולט בצמיחה הכלכלית של אמריקה הלטינית כולה.

המדדים הכלכליים הצפויים של קולומביה עד 2014 מפורטים להלן:

מקור: יחידת המידע של קבוצת Economist (Economist Intelligence Unit)

מסחר עם ישראל

במהלך שנת 2011 היצוא לקולומביה עמד על כ-102 מיליון דולר, ירידה של כ-40% מהתקופה המקבילה אשתקד (עמד על כ-170.5 מיליון דולר). ענפי היצוא העיקריים כוללים מכונות וציוד מכני (47%), מכשירים וכלים אופטיים (13%) מוצרי תעשיות כימיות (10%), מוצרי טקסטיל (10%), פלסטיק וגומי ומוצריהם (9%).

היבוא לישראל עמד על כ-712 מיליון דולר בתקופה זו, עלייה של כ-78% מהתקופה המקבילה בשנת 2010 (כ-400 מיליון דולר). ענפי היבוא העיקריים כוללים בעיקר מוצרים מינרליים – מוצרי פחם (97%).